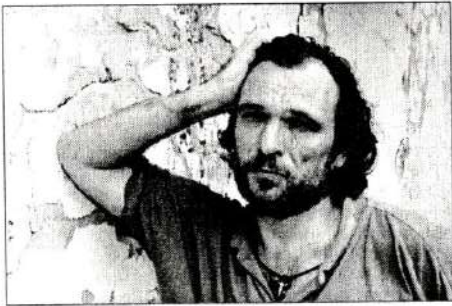

БРУТАЛЬНА ПРАВДА Олеся УЛЬЯНЕНКА

18 серпня не стало Олеся Ульяненка — письменника, що залишиться в українській літературі найзапеклішим дослідником людського гріха. Автор „Сталінки“ доніс до кінця ношу свого життя, чия вага була б не під силу багатьом. 48 років... Надто мало для щасливого земного шляху!.. Зате він жив, як умів і як хотів, — не пристосовуючись до світу, зберігаючи вірність самому собі. Людина, що шукає світла в непроглядній пітьмі, — цей мотив прози Ульяненка особливо важливий для України тепер, коли триумфують мародери. Нехай брутална правда Олесеви книжок допоможе комусь провести власну межу між Добром і Злом. Земля пухом.

Тарас АНТИПОВИЧ, Іван АНДРУСЯК, Михайло БРИНИХ, Павло ВОЛЬВАЧ, Василь ГЕРАСИМ'ЮК, Сергій ГРАБАР, Борис ГУМЕНЮК, Анатолій ДНІСТРОВИЙ, Олесь ДОНІЙ, Леонід КОНОНОВИЧ, Андрій КУРКОВ, Марія МАТЮС, Сергій ПАНТЮК, Василь ПОРТЯК, Степан ПРОЦЮК, Мирослав СЛАБОШПИЦЬКИЙ, Василь СЛАПЧУК, Микола СЕМЕНЮК, Олег СОЛОВЕЙ, Олександр СОПРОНЮК, Вікторія СТАХ, Надія СТЕПУЛА, Володимир ТИХИЙ, Тарас ФЕДЮК, Василь ШКЛЯР

Фото Сергія БОЖКА.

Нагла смерть Олеся Ульяненка в ніч проти 18 серпня 2010 року переводить усі розмови про нього в іншу площину — міфологічну.

Письменник він був талановитий і безталанний у своєму болісному неприйнятті світу, який любив і ненавидів разом. Серед тих більш як двадцятьох романів, які він залишив читачам, найсвітлішими є два — „Зимова повість“ (1994) і „Богемна рапсодія“ (1999). У сенсі якоїсь внутрішньої відстороненості від того бруду, яким є людське життя. Я писав про два Ульяненкові романи — „Знак Саваофа“ (2002) і „Син тіні“ (2003), — аж поки зрозумів, що читання творів такого письменника спустошує. Бо не кожен може чинити опір світові, який метастазами проникає в тебе й залишає єдиний вихід — внутрішню зневагу до всього, що є людиною. Не кожен зуміє відчутти й межу, за якою починається захоплення всім, що є людиною...

Зустрічався з Ульяненком декілька разів у різних ситуаціях, але говорив тільки раз — улітку 2000-го в Ірпені. Зранку до мене підійшли з тяжким виглядом Ульяненко і Винничук, і Олесь із притиском провадив: „Євгене, що ти пишеш про всяких... їх... треба, а не писати про них. Ти повинен писати про

САМОСПАЛЕННЯ ЯК ПЕРЕМОГА

нас, якщо ти розумієш, що таке література“... Вигляд обох літераторів і форма, у якій це було сказано, не переконали мене у слушності цієї категоричної тези, хоча Ульяненко завжди був у колі авторів, яких я читав. Просто мені потрібен був час, щоб відчутти готовність писати про такого серйозного письменника, яким є Ульяненко.

Як завжди після смерті контроверсійного письменника, знайдуться його несподівані друзі, а недруги або мовчатимуть, або ж поповнюватимуть власною злобою ту правду про Ульяненка, яку знали всі: він усе своє свідоме життя цілеспрямовано себе вбивав. І перипетії його біографії — з п'ятнадцяти років мандри світом: шаманування в Якутії, волоцюство, афганський досвід, а відтак свідоме спалення себе як людини в житті й творчості, — свідчать про вбивчий нонконформізм цього митця.

Такої одержимості у само-спаленні, якою був виповне-

ний Ульяненко, сьогодні важко знайти — се привілей блаженних, пророків і схимників. Говорю про тих, хто присвятив себе боротьбі зі злом. Ульяненко був одним із найзапекліших ворогів зла. Щоразу поринаючи в той відразливий світ, він висвічував його особистим боєм-ненавистю, боєм-любов'ю, якої не озвучував, тільки прагнув зупинити чорноту, що, мов спрут, оповила світ...

Чи означає його смерть, що він програв боротьбу? Аж ніяк. Вона тільки увиразнює індивідуальний вибір — боротьбу. Бо іншого варіанта бити у дзвін тривоги Ульяненко не бачив. Се його вибір і його боротьба. Яка не закінчилася зі смертю письменника. Просто вона переходить в іншу площину — міфологічну. А се означає, що вона триватиме — до остаточної перемоги. Ульяненко не з тих людей, які звикли програвати. Не тільки в житті. А й у смерті.

Євген БАРАН